

עת"א 39737/09/16 - יעקוב מרדינגר נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 39737-09-16 מרדינגר(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

בפני
העותר
נגד
המשיבים
כבוד השופט יוסף בן-חמו
יעקוב מרדינגר,
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

החלטה

לפני עתירה בה מבקש העותר להורות לשב"ס לשלבו בשיקום קבוצתי במפעל "הצורפים" שבבעלותו, ולחלופין להורות לשב"ס לאפשר לעותר לפנות לאחד המפעלים הקיימים לנסות לייצר פס ייצור זמני באישורם ובפיקוחם.

נימוקי הבקשה :

- העותר הינו אחד ממקימי מפעל "הצורפים" המעסיק 250 עובדים.
- ביום 20/3/16 פרצה שריפת ענק במפעל. מרבית הציוד העיקרי נשרף, לרבות התבליטים המשמשים כבסיס לייצור.
- העותר הינו אומן שבמשך עשרות שנים ייצר את התבליטים המשמשים לייצור המוצרים במפעל, והוא היחיד בעל הידע שיאפשר לשחזר את אלפי התבליטים למכונות שיאפשר את המשך הייצור. בלעדי תבליטים אלה ירדה תפוקת המפעל ל - 10% ולא יהא מנוס מפיטורי העובדים.

העותר ביקש לדון בבקשה זו כבקשה דחופה.

המשיבה הגישה תגובה לדחיפות העתירה וביקשה למחוק את העתירה על הסף.

- המשיבה טענה כי דין העתירה להידחות על הסף משום שהעותר לא מיצה את ההליך המנהלי. מדובר בעתירה מוקדמת.

עמוד 1

העותר לא פנה, עד למועד הגשת התגובה, בבקשה מנהלית כלשהי בנושאים שהועלו על ידו. אין להשלים עם התנהלות לפיה, האסיר פונה ישירות לבית המשפט מבלי לפנות לרשות המנהלית ובניגוד להוראות תקנה 4 לתקנות סדר הדין (עתירות אסירים) (תיקון) התשע"ו - 2016.

· עוד טוענת המשיבה, מעבר לנדרש, על פי נתוני האסיר הוא כלל איננו עומד בתנאים הקבועים בפקנ"צ 04.54.02 שעניינו "שיקום אסירים". האסיר מסווג לקטגוריה ב/1. על מנת לבחון אפשרות שילובו בשיקום, עליו לעמוד במס' תנאים, ובכלל זה יציאה ל - 4 חופשות במסגרת סבב חופשות, בנות 48 שעות. העותר יצא לחופשה אחת בלבד.

· בקשתו של העותר איננה מביאה בחשבון את החובה החלה על שב"ס לשמור על כללי השוויון בין אסירים ומניעת תחושת אפליה.

תשובה לתגובה :

העותר טען כי מיצה את ההליך מול הרשות, פנה בכתב לראש מחלקת האסיר בנציבות שב"ס ולראש מחלקת התעסוקה וקיבל תשובות רשמיות.

בעקבות עמדת המשיבה לפיה, יש למחוק את העתירה, בין היתר, מפני שהאסיר איננו עומד בתנאי הסף בשל סיווגו, הגיש העותר, ביום 23/11/16 בקשה לתיקון העתירה/זימון עד/או תצהיר.

העותר טען כי סיווגו לקטגוריה ב/1 הינו שגוי ויש להורות על שינוי הסיווג לב/2. העותר יצא כבר ל - 3 חופשות, הוא איננו משויך לארגון פשע, אין מידעים מודיעיניים, איננו קשור לעבירות המונעות שינוי סיווג ושילובו בשיקום. על כן, בין אם התכנסה וועדה לדון בעניין סיווגו ובין אם לאו, מדובר על מצב לא סביר ולא תקין ויש להורות על שינוי הסיווג.

עוד ביקש ב"כ העותר שבית המשפט יורה לרמ"ח תעסוקה בשב"ס להתייבב לדיון ו/או להגיש תצהיר שיסביר באופן ברור מה הם הקריטריונים הדרושים לאשר מפעל חדש כ"מפעל שיקום".

הבקשה לתיקון העתירה הוגשה סמוך למועד הדיון שהתקיים ביום 29/11/16.

בדיון טען ב"כ העותר כי מרשו עומד באופן מדוקדק בכל התנאים לשיקום קבוצתי. גם עותר שסיווגו ב/1 יכול להשתלב בשילוב קבוצתי. העותר יצא ל - 4 חופשות והוא עומד בתנאי הסף. הפנה למכתבו של ראש אגף האסיר. העותר רואה בו כמיצוי ההליך.

ב"כ העותר מלין על כך ששב"ס איננו מוכן לבדוק את החלופה שהוצעה - שיקום קבוצתי במסגרת מפעל אחר. ב"כ העותר ציין כי מס' גורמים נוספים התערבו בעניין - ההסתדרות, לשכת עורכי הדין, שגם הם פנו בבקשה לאפשר לעותר שיקום במפעלו. כמו כן, נעשתה פנייה לחנינה לנשיא המדינה.

ב"כ המשיבה חזרה על עמדתה לפיה, יש למחוק את העתירה על הסף, הפנתה לתגובת גורמי הכלא. העותר ובא כוחו לא פנו לגורם המוסמך בכלא ולא מיצו את ההליך. העותר איננו עומד בקריטריונים, לא יצא ל - 4 חופשות רגילות שכל אחת מהן של 48 שעות לפחות, כנדרש.

לאחר שהסתיים הדיון שב העותר ופנה בבקשה ל"הבהרה בטרם מתן החלטה ולחלופין בקשה לקבוע דיון מחדש", בה טען כי בשל התארכות הדיון שכח לטעון בעניין שינוי הסיווג והוא מבקש להבהיר כי העתירה כוללת בקשה לשינוי סיווג. כמו כן, טען ב"כ העותר כי רק בשל מחדליה של המשיבה לא התכנסה וועדת שיקום לדון בעניינו של העותר.

המשיבה הגישה תגובה בה ביקשה לדחות את הבקשה להבהרה והבקשה החלופית לקביעת דיון נוסף.

דין :

מתקבל הרושם כי העותר מבקש התייחסות שונה כלפיו באופן המהווה פגיעה ממשית בעקרון השוויון בין אסירים, רק בשל העובדה שהוא בעל נכסים, בעלים של מפעל, מומחה בתחומו ומעסיק עובדים רבים.

העותר איננו זכאי לכך שיעשו לגביו "קיצורי דרך" והוא איננו יכול לפנות ישירות לבית המשפט תוך עקיפת הגורם המנהלי המוסמך ומבלי למצות את ההליך המנהלי.

במקרה זה לא מיצה העותר את ההליך המנהלי, גם לא לגבי בקשתו לשיקום קבוצתי וגם לא לגבי שינוי הסיווג מקטגוריה ב/1 לקטגוריה ב/2. בכל מקרה, הוא איננו עומד בקריטריונים לשילובו בשיקום קבוצתי. העותר איננו זכאי לדרוש שהשיקום הקבוצתי יעשה במפעל שבבעלותו או במפעל אחר שהוא יבחר.

אין זו הפעם הראשונה שהעותר פונה לבית המשפט מאותם נימוקים. במסגרת החלטות קודמות, אישר בית המשפט לעותר לצאת לחופשה מיוחדת וחריגה, אך אין בנימוקיו אלה ליצור "מסלול נפרד" לעותר לעומת אסירים אחרים.

העותר הינו אסיר פלילי המרצה עונש מאסר של שנתיים וחצי בגין עבירות פיסקליות החל מיום 17/1/16. מסווג בקטגוריה ב/1.

סעיף 4(ג)(1) לתקנות סדרי דין (עתירות אסירים), התש"ם - 1980, מסמיך את בית המשפט למחוק עתירה על הסף, כולה או מקצתה, אף ללא צורך בקיום דיון, לאחר עיון בכתב העתירה בלבד או לאחר שקיבל תגובה מקדמית מהמשיב, אם מצא כי :

"(1) העותר לא מיצה את כל אפשרויות הפניה בעניין זה לשירות בתי הסוהר לפי פקודת השירות, כהגדרתן בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב - 1971, בטרם הגשת העתירה".

ראה גם בג"צ 5692/09 **אנתדאר אבו אלגדיאן נ' מ"י**, שם נדחתה עתירתו של אסיר עולם להתיר לאשתו ולילדיו לבקרו, גם משום אי מיצוי ההליך וכן **עת"א 33535/01/15** (מחוזי חיפה).

המשיבה מציינת שהעותר לא פנה בבקשה מנהלית, לא בעניין השיקום הקבוצתי ולא בעניין שינוי הקטגוריה.

העותר פנה באמצעות בא כוחו לגורמים שונים בנציבות שב"ס, אך לא פנה לגוף המנהלי המוסמך המצוין בפקנ"צ 04.54.02 "מסגרות שיקום לאסירים" המגדיר :

"**וועדת שיקום**" : וועדת קבע הפועלת בבית הסוהר וממליצה בפני ק.ניהול אסירים מחוזי על הוצאת אסיר למסגרת שיקום. הרכב וועדת שיקום קבוע בסעיף 10א.

סעיף 5 לפקנ"צ מפרט את תנאי הסף לעבודות שיקום:

ס"ק 1.5.ב.1) קובע כלל לפיו ישולבו בשיקום אסירים בקטגוריה ב/2.

ס"ק 2.5.ב.2) קובע כי למרות הכלל שבס"ק 1, ניתן לדון באסיר המסווג ב/1 (כמו האסיר העותר) לצורך שילובו במסגרת השיקום הקבוצתי בתנאים המפורטים להלן:

א. פנייה למשטרת ישראל לשינוי סיווגו לקטגוריה ב/2 נענתה בשלילה אולם התקבלה חוות דעת חיובית לעניין שילובו בשיקום הקבוצתי בקטגוריה ב/1.

ב. האסיר יצא לפחות ל - 4 חופשות בנות 48 שעות כל אחת.

ג. באם מתקיים תנאי שעלול למנוע יציאתו לשיקום, לאחר דיון בוועדת שיקום, תועבר פנייה ל"וועדה המשותפת" לבחינת שינוי התנאים המגבילים.

סעיף 5.יא. מפרט את התנאים לגבי מקום העבודה שם יבוצעו עבודות השיקום. מקומות העבודה שמציע העותר אינם עונים על האמור בס"ק 5 ו - 6).

הגורם המנהלי המוסמך לאשר יציאה לעבודות שיקום הוא ק.ניהול אסירים מחוזי (סעיף 10 ל"פקנ"צ השיקום"), לאחר קבלת המלצת וועדת השיקום.

העותר לא פנה בבקשה מנהלית לוועדת השיקום או לק.ניהול אסירים.

האסיר איננו יכול להציע את המפעל שלו, שיהיה המעסיק של עצמו בעבודות שיקום. מקום העבודה איננו "תכנית כבקשתך", על פי בקשת האסיר.

הסמכות לאתר מקום עבודה בשיקום קבוצתי נתונה למערך התעסוקה (סעיף 12) שאחראי לאתר מקום עבודה לאסירים בעבודות שיקום קבוצתי ולקיום קשר עם המעסיקים והחתמתם על חוזי העסקה.

אסירים בעבודות שיקום נדרשים לקיים את התנאים המפורטים בסעיף 14 ל"פקנ"צ השיקום" וביניהם :

ס"ק ב) לא ייפגש עם קרובי משפחה וחברים במקום העבודה.

ס"ק ו) יישמע להוראות המעסיק.

ס"ק 17ב): היציאה לעבודה תהיה בליווי השגחה של המעסיק או מי מטעמו.

חופשה חריגה הניתנת מטעמים חריגים ומיוחדים איננה נמנית עם מס' החופשות הנדרש לצורך בחינת אפשרות שילוב בשיקום קבוצתי.

מקומות העבודה אותם מציע העותר אינם נמנים עם רשימת מקומות העבודה שאושרו על ידי הגורמים המוסמכים.

מתוך פלט מחשב של שב"ס עולה כי העותר יצא רק לשתי חופשות רגילות העולות על 48 שעות.

ב"כ העותר הציג פנייה לנשיא המדינה שכותרתה "בקשה בהולה לחנינה עבור 250 משפחות עובדי חברת הצורפים", שנשלחה על ידי עובדי מפעל "הצורפים", אליה צורפו כנספחים פניות למשרד המשפטים ולמשרד הכלכלה והתעשייה שנשלחו על ידי מנכ"ל מפעל "הצורפים".

ב"כ העותר הציג מכתב תשובה שהתקבל לאחר פנייתו לראש אגף האסיר בנציבות שב"ס (פניית העותר שאליה מתייחסת התשובה לא הוצגה) נאמר שם ששילובו באגף השיקום ייבחן לאחר שילובו בסבב חופשות ובהמשך לכללים הקבועים בין היתר בפק"צ 04.54.02.

עוד נאמר במכתב התשובה :

"הסמכות לקביעת מסגרת שיקום קבוצתי נתונה למערך התעסוקה בשב"ס בהתאם לכללים, לנהלים ולפקודות הנוגעות לדבר. על פניו היותו של מרשך מהבעלים של המפעל אותו הנך מבקש לאשר כשיקום קבוצתי מהווה מכשול בפני עצמו".

נמסר לב"כ העותר כי יוכל למצות את ה**בדיקה** על ידי פנייה למר חגי דהאן.

התכתבות זו, כמו גם הפנייה למשרד המשפטים ולנשיא המדינה, איננה יכולה להוות תחליף לפנייה של האסיר או בא כוחו לגורם המנהלי המוסמך.

במיל ששלח ק.ניהול אסירים בכלא חרמון, רב כלאי דוד גרינברג, מיום 20/11/16 נכתב כי בבדיקה מול מנהלת אגף נס ומנהל אגף שיקום, האסיר לא הגיש בקשה לשיקום וכי בכל מקרה הוא איננו מתאים עדיין מבחינת קריטריונים הדורשים יציאה ל- 4 חופשות של 48 שעות.

ב"כ העותר התעקש על קיום הדיון בעתירה למרות שלא הוגשה בקשה לגורמי הכלא המוסמכים, ולכן גם אין החלטה מנהלית שכנגדה ניתן להגיש עתירה.

ב"כ המשיבה ציינה בתשובתה שיש נוהל מסודר לאישור מפעלים שימשו כמקומות לעבודות שיקום. הדבר כרוך בנהלים ובמכרזים ולא ניתן לבחון מקום פרטי, לפי בחירת האסיר.

אשר על כן, אני מורה על דחיית העתירה גם בשל אי מיצוי ההליך המנהלי, וגם מאחר והעותר איננו עומד בקריטריונים לשיקום קבוצתי.

ניתנה היום, י"א כסלו תשע"ז, 11 דצמבר 2016, בהעדר הצדדים.